

MİLLİ SƏRVƏTİMİZ

Ümummilli lider Heydər Əliyevin Azərbaycan dövləti, xalqı qarşısındakı xidmətlərindən bəhs edərək milli-mənəvi dəyərlərimizin, dilimizin qorunması və inkişaf etdirilməsi xüsusi qeyd edilir. "Mən həmişə fəxr etmişəm, bu gün də fəxr edirəm ki, mən Azərbaycanlıyam!" fikirləri ilə Vətəninə, xalqına, öz ana dilinə bağlılığım ifadə edən ulu öndər Azərbaycana rəhbərliyinin hər iki dövründə ana dilimizə qayğı ilə yanaşmış, onun saflığı, yad təsirlərdən qorunması üçün sayələrini əsirgəməmişdir.

Tarix göstərir ki, Azərbaycan dili müxtəlif dövrlərdə rəsmən dövlət dili kimi elan edilsə də, dövlət dili statusunu uzun müddət saxlaya bilməmişdir. Yalnız xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyev 1969-cu ildə hakimiyyətə gəldikdən sonra milli dilimizin xilaskarı kimi tarixə öz əbədi imzasını qoydu. Tam qətiyyətlə demək olar ki, ulu öndər Heydər Əliyevin keçən əsrin 70-80-ci illərində yürütdüyü fəal və ardıcıl siyasət Azərbaycanda milli özünəqayıdış, milli özünüdərk və milli azadlıq ruhunu yüksəltdi.

Ümummilli liderin 1993-cü ildə xalqın təkidli xahişi ilə hakimiyyətə qayıdırdığından sonra da dilimizin qorunması əsas hədəflər sırasında oldu. Heydər Əliyev həmişə bildirdirdi ki, xalqları dil, milli-mənəvi dəyərlər qədər birləşdirən başqa vasitə yoxdur. Hər bir xalqın milli-mənəvi dəyərlərinin qorunması, zənginləşdirilməsi, inkişaf etdirilməsi, cəmiyyətdə tutduğu mövqeyindən, vəzifəsindən asılı olmayaraq hər kəsin vətəndaşlıq borcudur.

Məhz, ölkə rəhbərinin təşəbbüsü ilə 1995-ci il oktyabrın 31-də Konstitusiyanın dövlət dili haqqında maddəsi ilə bağlı keçirilən gərgin və tam demokratik müzakirələr nəticəsində Azərbaycan dilinin qanuni haqqı özünə qaytarıldı. Həmin il noyabrın 12-də qəbul olunan Konstitusiyada Azərbaycan dili Azərbaycan Respublikasının Dövlət dili kimi təsbit (21-ci maddə) olundu. Azərbaycan Prezidentinin imzaladığı "Dövlət dilinin tətbiqi işinin təkmilləşdirilməsi haqqında" 18 iyun 2001-ci il tarixli, 506 say-

lı fərman, "Azərbaycan Respublikası Dövlət Dil Komissiyasının tərkibinin təsdiq edilməsi haqqında" 4 iyul 2001-ci il tarixli, 76 nömrəli sərəncam, "Azərbaycan əlifbası və Azərbaycan dili gününün təsis edilməsi haqqında" 9 avqust 2001-ci il tarixli, 552 nömrəli sərəncam və nəhayət, 2003-cü il yanvarın 2-də qüvvəyə minmiş "Azərbaycan Respublikasının dövlət dili haqqında" qanun ölkəmizdə dil siyasəti və dil quruculuğunun mükəmməl konsepsiyasını, onun uzunmüddətli strategiyasını və aydın proqramını verən tarixi qanunvericilik aktlarıdır. Bu sənədlərin hazırlanmasında böyük tarixi şəxsiyyət Heydər Əliyevin yüksək intellekti, zəngin dövlətçilik təcrübəsi, yenilməz məntiqi, vətəndaşlıq qeyrəti, ana dilinə misilsiz məhəbbəti mühüm rol oynayıb. Ümumiyyətlə, Azərbaycan dilinin dövlət dili statusuna yüksəlməsi yolunda möhtərəm Heydər Əliyevin başladığı müqəddəs milli mücadilənin tarixi bir qərindən çox davam etmişdir.

Azərbaycan dilinin hərtərəfli inkişafı yalnız rəsmi sənədlərdə deyil, sözün həqiqi mənasında, gündəlik həyatda, təcrübədə ümumişlək dilə, dövlət dilinə çevrilməsi, beynəlxalq münasibətlər sistemində, dünya diplomatiyasına yol tapması, beynəlxalq aləmin çox mötəbər məclislərinin kürsülərindən eşidilməsi ulu önderimizin ana dilimizin inkişafına, onun sosial-siyasi və mədəni həyatda layiqli yer tutmasına göstərdiyi qayğı və diqqətin, son dərəcə dəqiq, düşünülmüş və uzaqgörən dil siyasətinin nəticəsində mümkün olmuşdur.

Ulu öndər Heydər Əliyevin 18 iyun 2001-ci il tarixli "Dövlət dilinin tətbiqi işinin təkmilləşdirilməsi" barədə fərmanına uyğun olaraq Azərbaycanda ilk dəfə Mingəçevir şəhərində Ana Dili Abidəsi ucaldılmışdır. Mingəçevirin mərkəzindəki Səməd Vurğun küçəsində geniş meydana ucaldılmış möhtəşəm abidənin təntənəli açılış mərasimi olmuşdur. Tədbirdə çıxış edənlər dövlət müstəqilliyimizin və milli-mənəvi varlığımızın əsas atributlarından olan Azərbaycan dilinin tarixi, özünəməxsus gözəlliyi, ölkəmizdə tamhüquqlu dövlət dili statusu alması barədə ətraflı danışmışlar.

Ulu öndər Heydər Əliyevin siyasət kursunu uğurla davam etdirən ölkə baş-

çısı İlham Əliyev "Azərbaycan dilində latın qrafikası ilə kütləvi nəşrlərin həyata keçirilməsi haqqında" Sərəncamı imzalamaqla bu istiqamətdə nəzərdə tutulan və həlli vacib prioritetləri müəyyənləşdirdi. Sərəncama uyğun olaraq Azərbaycan ədəbiyyatı, mədəniyyəti və elminin ən gözəl nümunələrinin təbliğini genişləndirmək və gələcək nəsillərə çatdırmaq məqsədilə Azərbaycan dilində əvvəllər kiritilən qrafikasında çap olunmuş əsərlərin latın qrafikası ilə yenidən nəşri kütləvi şəkildə həyata keçirildi. Həmçinin, dövlət başçısı 1 noyabr 2018-ci il tarixli "Azərbaycan dilinin saflığının qorunması və dövlət dilindən istifadənin daha da təkmilləşdirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında" Fərman imzaladı. Qeyd edilən sənədlərdə ana dilimizin qorunması üçün həyata keçiriləcək islahatlar, hədəflər öz əksini tapır. Cənab İlham Əliyevin müasir dövrün tələblərini və realıqlarını nəzərə alaraq 2013-cü ildə "Azərbaycan dilinin qloballaşma şəraitində zamanın tələblərinə uyğun istifadəsinə və ölkədə dilçiliyin inkişafına dair Dövlət Proqramı"nı təsdiqləməsi də, milli və mənəvi varlığımızın güzgüsü olan ana dilimizin saflığının və zənginliyinin qorunması baxımından mühüm tarixi hadisə kimi qeyd edildi. Dövlət Proqramının məqsədi Azərbaycan dilinin istifadəsinə və tədqiqinə dövlət qayğısının artırılması, dilimizin qloballaşma şəraitində zamanın tələblərinə uyğun istifadəsi, ölkədə dilçilik araşdırmalarının yaxşılaşdırılması idi.

Göründüyü kimi, dilimizin qorunması istiqamətində atılan addımların xronologiyasına diqqət yetirdikdə bu fikri böyük inamla qeyd edirik ki, Azərbaycan xalqı daim milli kökünə, tarixinə, mədəniyyətinə bağlılıq nümayiş etdirib və onların təbliği istiqamətində davamlı addımları ilə diqqətdə olub. Azərbaycanın 2019-cu ildə UNESCO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasına evsahibliyi tariximizin, milli-mənəvi dəyərlərimizin, dilimizin qorunması istiqamətində atılan addımlara və əldə edilən uğurlara böyük dəyər kimi xarakterizə olunur. Tam əminliklə qeyd etmək olar ki, Azərbaycan ənənələri olan ölkə kimi dünya birliyinin fəal üzvünə çevrilib.

**Zabit XƏLİLOV,
"Respublika".**